

Læretukt mot et liturgivedtak

Av Odd Sverre Hove

Bibelen pålegger alle troende å øve læretukt mot både kvalifisert vranglære og kvalifiserte vranglærere. Etter kirkemøtets vedtak om å innføre en kvalifisert vranglærende vigselsliturgi i Den norske kirke må vi studere bibeltekstene nøye. For læretukt mot et liturgivedtak innebærer åpenbart læretukt mot både dem som fremmet liturgivedtaket, mot dem som vedtok det og mot dem som tar det i bruk.

Bibeltekstene om læretukt er ganske mange. De inneholder dels konkrete handlings-påbud, dels kriterie-angivelser og dels læretukt-motivasjon. Her er en oversikt over NTs konkrete handlings-påbud til oss når det gjelder læretukt:

- Vi må «vokte oss» mot de falske profetene og «kjenne dem på fruktene»¹, sier Jesus i Bergprekenen (Matt 5:15ff). Vi må «flykte fra fremmede hyrder», ved å «kjenner dem på røsten» (= læreinnholdet)², heter det i Jesu hyrdeligelse (Joh 10:1ff). Vi må «vokte Guds menighet» mot vranglærende rovgriske ulver³, sier Paulus i avskjedstalen i Milet (Apgj 20:26ff).
- Videre: I Rom 16:17 går handlings-påbudet ut på at vi skal «holde øye med» vranglærerne og «vende oss bort fra dem»⁴. Vi skal «ikke tåle» vranglærere med «et annet evangelium»⁵ (2Kor11:3f). Slike vranglærere skal vi anse som «forbannet»⁶ (Gal 1:6ff). Vi må «se til at ingen får fanget oss» med vrang lære⁷ (Kol 2:4ff). Og vi må «ikke ha samkvem» (= menighets-samkvem) med kvalifiserte vranglærere⁸ (2Tess 3:14f).

---

¹ Matt 7:15a: Προσέχετε ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν ... Matt 7:16a: ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς ...

² Joh 10:5 ἀλλοτρίῳ δὲ οὐ μὴ ἀκολουθήσουσιν, ἀλλὰ φεύξονται ἀπ' αὐτοῦ, ὅτι οὐκ οἶδασιν τῶν ἀλλοτρίων τὴν φωνήν.

³ Apgj 20:28 προσέχετε ἑαυτοῖς καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ, ἐν ᾧ ὑμᾶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔθετο ἐπισκόπους ποιμαίνειν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ, ἣν περιεποιήσατο διὰ τοῦ αἵματος τοῦ ἰδίου. Apgj 20:29 ἐγὼ οἶδα ὅτι εἰσελεύσονται μετὰ τὴν ἀφίξίν μου λύκοι βαρεῖς εἰς ὑμᾶς μὴ φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου,

⁴ Rom. 16:17 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, σκοπεῖν τοὺς τὰς διχοστασίας καὶ τὰ σκάνδαλα παρὰ τὴν διδαχὴν ἣν ὑμεῖς ἐμάθετε ποιοῦντας, καὶ ἐκκλίνετε ἀπ' αὐτῶν.

⁵ 2Kor. 11:4 εἰ μὲν γὰρ ὁ ἐρχόμενος ἄλλον Ἰησοῦν κηρύσσει ὃν οὐκ ἐκηρύξαμεν, ἢ πνεῦμα ἕτερον λαμβάνετε ὃ οὐκ ἐλάβετε, ἢ εὐαγγέλιον ἕτερον ὃ οὐκ ἐδέξασθε, καλῶς ἀνέχεσθε.

⁶ Gal. 1:8 ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἡμεῖς ἢ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίζηται [ὑμῖν] παρ' ὃ εὐηγγελισάμεθα ὑμῖν, ἀνάθεμα ἔστω. Gal. 1:9 ὡς προειρήκαμεν καὶ ἄρτι πάλιν λέγω εἰ τις ὑμᾶς εὐαγγελίζεται παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω.

⁷ Col. 2:8 Βλέπετε μή τις ὑμᾶς ἔσται ὁ συλαγωγῶν διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ κενῆς ἀπάτης κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου καὶ οὐ κατὰ Χριστόν.

⁸ 2Tess. 3:14 Εἰ δέ τις οὐχ ὑπακούει τῷ λόγῳ ἡμῶν διὰ τῆς ἐπιστολῆς, τοῦτον σημειοῦσθε μὴ συναναμίγνυσθαι αὐτῷ, ἵνα ἐντραπή· 2Tess. 3:15 καὶ μὴ ὡς ἐχθρὸν ἠγείσθε, ἀλλὰ νοουθετεῖτε ὡς ἀδελφόν.

- I brevene til Timoteus og Titus går handlings-delen av læretukt-forskriftene ut på at vi skal «formane» vranglærerne⁹, «vise fra oss» vranglæren¹⁰ og «vende oss bort fra» vranglærerne¹¹ (1Tim 1:3, 4:7, 6:20). Nærmere bestemt skal vi «formane dem en gang og to ganger» og deretter «vise dem fra oss»¹² (Tit 3:10).

- Og i Johannes-brevene pålegges vi å «prøve åndene»¹³ (1Joh 4:1), «ta oss i vare» mot vranglærerne og «ikke ta imot dem i husene våre» (= gudstjeneste-lokalene) eller «ønske dem velkommen» (= som talere og lærere)¹⁴ (2Joh 7ff).

For å oppsummere: Handlings-påbudene i læretukt-tekstene handler dels om årvåken vaktksomhet, dels om læremessig tilrettevisning og dels om brudd på prekestol-fellesskap og menighets-samhørighet.

Spørsmålet er hvordan vi skal oppfylle disse befalingene når den kvalifiserte vranglæren nå blir tredd ned over hodene våre som en vedvarende kirkelig liturgi.

Til sammenligning: I middelalderen vokste det frem en kvalifisert vranglærende gudstjeneste-liturgi som stemplet nattverdsakramentet som et offer og en god gjerning. Presten ofret angivelig Kristi legeme og blod på alteret i et ublodig offer, i strid med innstiftelsesordene. Messeoffer-læren gjennomsyret all nattverd-liturgi.

Ved reformasjonen begynte Luther å øve læretukt mot denne liturgien, først ved at han prøvde å omtolke den, men etter kort tid ved at han sluttet helt å lese daglige messer på katolske presters vis. I stedet utformet han skrifttro alternative liturgier. Og samtidig skrev og talte han igjen og igjen energisk imot messeoffer-læren.

I kristenheten har vi altså også tidligere øvd læretukt mot kirkelige liturgier. Nå må vi gjøre det en gang til. Og da må vi nok en gang praktisere de tre forskrift-typene som vi observert i læretukt-tekstene.

---

⁹ 1Tim. 1:3 Καθὼς παρεκάλεσά σε προσμείναι ἐν Ἐφέσῳ πορευόμενος εἰς Μακεδονίαν, ἵνα παραγγείλης τισὶν μὴ ἑτεροδιδασκαλεῖν

¹⁰ 1Tim. 4:7 τοὺς δὲ βεβήλους καὶ γραῶδεις μύθους παραιτοῦ. Γύμναζε δὲ σεαυτὸν πρὸς εὐσέβειαν

¹¹ 1Tim. 6:20 Ὁ Τιμόθεε, τὴν παραθήκην φύλαξον ἐκτρεπόμενος τὰς βεβήλους κenoφωνίας καὶ ἀντιθέσεις τῆς ψευδωνύμου γνώσεως,

¹² Titus 3:10 αἰρετικὸν ἄνθρωπον μετὰ μίαν καὶ δευτέραν νουθεσίαν παραιτοῦ,

¹³ 1Joh 4:1 Ἀγαπητοί, μὴ παντὶ πνεύματι πιστεύετε ἀλλὰ δοκιμάζετε τὰ πνεύματα εἰ ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστίν, ὅτι πολλοὶ ψευδοπροφήται ἐξεληλύθασιν εἰς τὸν κόσμον.

¹⁴ 2Joh 7 Ὅτι πολλοὶ πλάνοι ἐξῆλθον εἰς τὸν κόσμον, (...) 2Joh 8 βλέπετε ἑαυτοῦς, (...) 2Joh 10 εἴ τις ἔρχεται πρὸς ὑμᾶς καὶ ταύτην τὴν διδαχὴν οὐ φέρει, μὴ λαμβάνετε αὐτὸν εἰς οἰκίαν καὶ χαιρεῖν αὐτῷ μὴ λέγετε· 2Joh 11 ὁ λέγων γὰρ αὐτῷ χαιρεῖν κοινωνεῖ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ τοῖς πονηροῖς.

(1) Vi må fortsatt tilrettevise den kvalifiserte vranglæren læremessig ut fra Bibelen.

(2) Vi må bryte prekestol-felleskapet med alle de kvalifiserte vranglærerne som enten står bak selve vedtaket eller som tar det i konkret bruk rundt i kirkene.

Og (3) vi må bryte menighets-samkvemmet ved at vi uteblir fra alle de stedene der vranglærere opptrer som om de var sanne og rette forvaltere at Guds høyhellige frelsesgaver.